

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

ז:

דע בין ארור המן לבדוק מדרשו... דלא חסדא חסדא חסדא... דאין בין יו"ט לשבת... דשבת שאלה חסדא חסדא...

ה"ג קיימת בנו רבינו ומשלוח מנות... דהא מרי מוטם איכא... דשלה ליה איהו לא גרסין ליה הכא... דממרים: דאבשונא. שנתיבשו החמרים...

פסח... דאין בין יו"ט לשבת... דשבת שאלה חסדא חסדא...

באן

במכשירין שאלו חסדא לשמות מערב יו"ט... דאין פלוגי אלא במכשירין... דהאכל שרי לעשות ביום טוב... דלפסח לעשות מערב יו"ט...

קיימת בנו רבינו ומשלוח מנות איש לרעהו... דומתנות לאביבנים רבה שדר ליה למרי בר מר ביד אביי מלא... דמסקא דקשבא ומלי כסא קמחא דאבשונא...

ע"י תוספת... דאין בין יו"ט לשבת...

מ"ס ר"ש

דקשבא. מין ממרים... דלמבימא שכחה... דלממרים הממרים...

במגילה

למגילה... דלמגילה... דלמגילה... דלמגילה...

ענאל

המקלקל הם עשוהו מהתחיל מותר... דלמגילה... דלמגילה... דלמגילה...

מגינה ארבעין וימנין דומי ליה כמאן דמנח בביתיה... דלמגילה... דלמגילה... דלמגילה...

מגינה... דלמגילה... דלמגילה... דלמגילה...

ז'י"ג סדרה פורים השלישית חנה ואגרת

דחויז וכן סמרו (מנוח פ"ח מ"ו) קנה כן חצר ענ כן המנוח כשנוח
שמי מנוח לרעהו הטוב להיות שמה ושם עמו על שתי משועות אלו
כנזכר ישמע חכם ויוסף לקח (משלי א ה):

ו ואם החליף סעודתו בשל
חבירו יצא. בפרק קמא דמגילה
אזי בר אבין ורב חנינא בר אבין
מחלפי סעודתייהו להדדי ופירש
רבינו דנפורים שעמדו זו עכשיו
בשנה זו היו מחליפין סעודתם זה
שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה
סעודתו כדי לקיים משלוח מנוח
ועשו כן לפי שלא היה ידם משגת
כדי שיוכל לשלוח מנוח לרעהו
ולהשאיר גם לעצמו כראוי ועל כן
היו נרביין להחליף סעודתן וכן

פירשו הרמב"ם (פ"ז הט"ו) והר"ן ז"ל (ג: ד"ה גמ' מחני) אבל רש"י
ז"ל כתב וזה לשונו מחלפין סעודתייהו זה אוכל עם זה נפורים של
שנה זו ובשניה קועד חבירו עמו עכ"ל ומשמע שרואה לומר שלא
היו שולחין זה לזה ופשיטא שאין שנה שניה מועיל להוציא את חבירו
ידי חובת משלוח מנוח משנה שעברה אלא כך הוא הפירוש דכיון
דטעם משלוח מנוח הוא כדי שיהא שמה ושם עם אהביו ורעייו
ולהשפין ביניהם אהבה ואהוה וריעות אס כן אס יסעוד אחד עם
חבירו ורעהו הרי הם בשמחה ובענוז לב משתה יחד ופטורים הם
מעשה מחויב משלוח מנוח והוא הדין בשנה שניה וכן בכל שנה ושנה
אס יחזור ויסעוד אאלו כמו בשנה שעברה נמי יוצאין שניהם ידי חובתן
אלא האמת אומר שהיו מחלפין בשנה שניה ועיקרו לא אחא אלא
לאשמועינן האי דינא דבסועד אלל רעהו פטורין שניהם מחויב משלוח
מנוח ולפי זה אין נריך לפרש כלל שהיו עניים אלא אפילו בעשירים
כן הדין אלא שהמה היו אהבים זה את זה ויתר עוז והסכרמו טעוב
ויפה להם לשבת אחים יחד בסעודת פורים בשמחה ובענוז לב משתה
כברכת ה' אשר נתן להם כן נראה לי דעת רש"י ומקובל לע"ד משא"ר
פירושים שנאמרו זו:

תרצו א פורים מותר בעשיית מלאכה וכו' עד אינו רואה
סימן ברובה לעולם. כן כתב הרמב"ם וכן פסק
(הסמ"ק) [הסמ"ג (הל' מגילה רנ ע"ג)] והב"א ראה כדאיתא התם
שרב קלל אדם אחד שראהו שזרע פשתן נפורים ולא נחם הפשתן ההוא מפני שזאמו מקום נהגו שלא לעשות מלאכה עכ"ל אלא
דקשיא לי דמראהו זו משמע דמשמתין ליה דהא רב לטייה לההוא גברא וכן כתב בגהות מיימוניות (פ"ג אות ט) בשם השאלות (ויקהל
סי' טז) עיי"ש ונראה ודאי דהא דקאמר דלטייה פירושו שקלל אותו בזה שלא ימח מה שזרע אבל לאדם עצמו לא קלל והיינו הך דאינו
רואה סימן צרכה לעולם דרנה לומר דמלאכה זו אינו רואה סימן צרכה ולא הוה חמור קללה זו כשמחא שהוא שם מיטה וקללה
של אדם עצמו ודע דהא למאי דמשני רבא מלאכה לא קבילו עלייהו ורב דלטייה לההוא גברא דברים המותרים ונהגו זו איסור הוה
ואס כן אין כאן איסור מדברי סופרים כלל כי אס מנהג והשתא כל שכן הוא מערב שבת וערב יום טוב דאיסור מלאכה דידהו מדברי
סופרים הוא ואפילו הכי דייק תלמודא בפרק מקום שנהגו (פסחים י:) סימן צרכה הוא דאינו רואה אבל שמוחי לא משמתין ליה כל
שכן פורים דאין זו איסור מדברי סופרים דפשיטא דאין לשם עונש שמתא כי אס דאינו רואה סימן צרכה לכל היותר והיינו דלטייה:
אך קשה למאי שהיה גורם הרא"ם (נצי"אורו לפמ"ג הל' ערב פסחים א.) בלאותה הסוגיא דפריך תלמודא ולשמתייה מר שמוחי כיון דלא
נחם כיתיה היינו שמתייה ונריך לומר דהרמב"ם והסמ"ג ורבינו לא היו גורסין כך אלא גורסין כגירסא שלנו. ועוד נלפע"ד אף לפי
דרכי משה

(ז) ואיני יודע מאי קשיא למר דאף אי סבירא ליה משלוח מנוח איש
לרעהו הוא דוקא ובעי שילוח ממש ולכן אם אוכל עם חבירו אינו
יוצא מכל מקום אין זו קושיא דאפשר דרש"י סבירא ליה דמשלוח
לאו דוקא אלא הוא הדין אם אוכל עם חבירו דמ"ש אם אוכל עמו
בביתו או ששלחה אליו ואי קשיא ליה דאם אחד היה אוכל עם חבירו
בשנה זו אם כן השני לא היה מקיים משלוח מנוח באותו פורים וכן
השני כפורים הבא אם כן מאי קאמר בסוף דבריו אם כן מאי אתא
לאשמועינן דסגי אשמועינן דהאחד יוצא כמה שחבירו אבל עמו ולכן
אין [כדאין] לדחות דברי רש"י מכת קושייתו. כתב מהר"ל והל' פורים

אזי בר אבין ורב חנינא בר אבין מחלפי סעודתייהו להדדי ופירש
שמי מנוח לרעהו הטוב להיות שמה ושם עמו על שתי משועות אלו
ולהשאיר לעצמו ולפיכך שולחים כל אחד סעודתם זה לזה כדי
לאכול סעודת פורים ולקיים מנוח
משלוח מנוח ורש"י פירש מחלפי
סעודתייהו זה אוכל עם זה נפורים
של שנה זו ובשניה קועד חבירו
עמו וקשה לי על דבריו דאס כן
לא היו מקיימים משלוח מנוח איש
לרעהו וא"ת שהיו שולחים מנוח
איש לרעהו אס כן מאי אחא
לאשמועינן (ז):

מנוח לאדם אחד. ואם החליף סעודתו בשל חבירו יצא:

סימן תרצו

פרטי רמזי דינים החבואים בזה הסימן

(א) דינו בעשיית מלאכה: (ג) דינו בהספד ותענית וצידוק הדין
ואבילות: חתן ואבל אם ילכו לבית הכנסת:

א פורים מותר בעשיית מלאכה ובמקום שנהגו שלא לעשות אין עושין והעושה אינו רואה סימן

תרצו פרטי רמזי דינים החבואים
החבואים בזה הסימן

(א) אפילו במקום שנהגו שלא לעשות
מלאכה לא נהגו אלא ביום מקרא מגלה לבד: (ח) מותר לישא אשה
בפורים: (ז) פורים שחל להיות במוצאי שבת והאבל יושב בבית הכנסת
בשבת במנחה:

(א) פורים מותר בעשיית מלאכה וכו'. בפרק קמא דמגילה
(ה): אמרינן דרבי נטע נטיעה נפורים ומתמיהין עליה דהא
חני רב יוסף שמחה ומשחה ויום טוב (אסמ"ט ט יט) אן שמחה מלמד
שאסורים בהספד משחה מלמד שאסור בתענית ויום טוב מלמד שאסור
בעשיית מלאכה רבי בר ארביסקר הוה ופי נטע בתמשה עשר נטע ומי
שרי והא כתיב צמגילת תענית (תענית יח): את יום ארבעה עשר ואת
יום חמשה עשר יומי פורים אינון דלא למיספד בהון ואמר רבא לא
נצרכה אלא לאסור את של זה בזה ואת של זה בזה הני מיני בהספד
ובתענית אבל מלאכה יום אחד ותו לא אינו והא רב חזייה לההוא
גברא דהוה קא שדי כיתמא נפוריא ולטייה ולא נחם כיתמיה התם
בר יומיה הוה רבה צריה דרבא אמר אפילו חימא צימיה (הוה) הספד
ותענית קבילו עלייהו מלאכה לא קבילו עלייהו דמעיקרא כתיב שמחה
משחה ויום טוב ולצוקף כתיב (שס כב) לעשות אותם ימי משחה ושמחה
ואילו יום טוב לא כתיב ואלא רב מאי טעמא לטייה לההוא גברא
משום (פסחים י:) דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור הוה
ובאתריה דרבי לא נהגו ואיבעית אימא לעולם נהוג ורבי נטיעה של

ההוא מפני שזאמו מקום נהגו שלא לעשות מלאכה עכ"ל אלא
דקשיא לי דמראהו זו משמע דמשמתין ליה דהא רב לטייה לההוא גברא וכן כתב בגהות מיימוניות (פ"ג אות ט) בשם השאלות (ויקהל
סי' טז) עיי"ש ונראה ודאי דהא דקאמר דלטייה פירושו שקלל אותו בזה שלא ימח מה שזרע אבל לאדם עצמו לא קלל והיינו הך דאינו
רואה סימן צרכה לעולם דרנה לומר דמלאכה זו אינו רואה סימן צרכה ולא הוה חמור קללה זו כשמחא שהוא שם מיטה וקללה
של אדם עצמו ודע דהא למאי דמשני רבא מלאכה לא קבילו עלייהו ורב דלטייה לההוא גברא דברים המותרים ונהגו זו איסור הוה
ואס כן אין כאן איסור מדברי סופרים כלל כי אס מנהג והשתא כל שכן הוא מערב שבת וערב יום טוב דאיסור מלאכה דידהו מדברי
סופרים הוא ואפילו הכי דייק תלמודא בפרק מקום שנהגו (פסחים י:) סימן צרכה הוא דאינו רואה אבל שמוחי לא משמתין ליה כל
שכן פורים דאין זו איסור מדברי סופרים דפשיטא דאין לשם עונש שמתא כי אס דאינו רואה סימן צרכה לכל היותר והיינו דלטייה:
אך קשה למאי שהיה גורם הרא"ם (נצי"אורו לפמ"ג הל' ערב פסחים א.) בלאותה הסוגיא דפריך תלמודא ולשמתייה מר שמוחי כיון דלא
נחם כיתמיה היינו שמתייה ונריך לומר דהרמב"ם והסמ"ג ורבינו לא היו גורסין כך אלא גורסין כגירסא שלנו. ועוד נלפע"ד אף לפי
דרכי משה

(ז) ואיני יודע מאי קשיא למר דאף אי סבירא ליה משלוח מנוח איש
לרעהו הוא דוקא ובעי שילוח ממש ולכן אם אוכל עם חבירו אינו
יוצא מכל מקום אין זו קושיא דאפשר דרש"י סבירא ליה דמשלוח
לאו דוקא אלא הוא הדין אם אוכל עם חבירו דמ"ש אם אוכל עמו
בביתו או ששלחה אליו ואי קשיא ליה דאם אחד היה אוכל עם חבירו
בשנה זו אם כן השני לא היה מקיים משלוח מנוח באותו פורים וכן
השני כפורים הבא אם כן מאי קאמר בסוף דבריו אם כן מאי אתא
לאשמועינן דסגי אשמועינן דהאחד יוצא כמה שחבירו אבל עמו ולכן
אין [כדאין] לדחות דברי רש"י מכת קושייתו. כתב מהר"ל והל' פורים

3

71
פ"ו

5

הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּמַדִּינֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהְלוּ וְהָרוּג
 וְעָמַד עַל-נַפְשָׁם וְנוֹחַ מֵאִיבֵיהֶם וְהָרוּג
 בְּשִׁנְאֵיהֶם חֲמֹשֶׁה וְשִׁבְעִים אֶלֶף וּבְבִזָּה
 לֹא שָׁלְחוּ אֶת-יָדָם: י בְּיוֹם-שְׁלוֹשֶׁה עָשָׂר
 לְחֹדֶשׁ אָדָר וְנוֹחַ בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר בּוֹ
 וַעֲשֵׂה אֹתוֹ יוֹם מְשֻׁתָּה וְשִׁמְחָה:
 יח וְהַיְהוּדִים קָרִי: וְהַיְהוּדִים אֲשֶׁר-בְּשׁוֹשָׁן
 נִקְהְלוּ בְּשְׁלוֹשֶׁה עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבַּעַה עָשָׂר
 בּוֹ וְנוֹחַ בַּחֲמֹשֶׁה עָשָׂר בּוֹ וַעֲשֵׂה אֹתוֹ יוֹם
 מְשֻׁתָּה וְשִׁמְחָה: ז י עַל-פִּי הַיְהוּדִים
 הַפְּרוּזִים קָרִי: הַפְּרוּזִים הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרוּזֹת
 עֹשִׂים אֵת יוֹם אַרְבַּעַה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אָדָר
 שִׁמְחָה וּמְשֻׁתָּה וְיוֹם טוֹב וּמְשַׁלַּח מְנוֹת
 אִישׁ לְרֵעֵהוּ: כ וַיִּכְתֹּב מְרַדְכֵי אֶת-הַדְּבָרִים
 הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל-כָּל-הַיְהוּדִים
 אֲשֶׁר בְּכָל-מַדִּינֹת הַמֶּלֶךְ אַחֲשֻׁרוּשׁ
 הַקְּרוּבִים וְהָרַחֲוִקִים: כא לְקִיָּם עֲלֵיהֶם לְהִיּוֹת
 עֹשִׂים אֵת יוֹם אַרְבַּעַה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אָדָר
 וְאֵת יוֹם-חֲמֹשֶׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל-שָׁנָה וְשָׁנָה:
 7 ט כב בְּיָמִים אֲשֶׁר-נָחַו בָּהֶם הַיְהוּדִים
 מֵאִיבֵיהֶם וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נִהְפָּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן

יְהוּדָאִין דִּי בְּפִלְכֵי
 דְּמִלְכָּא אֲתַכְּנִישׁוּ וְקִימוּ
 ית נַפְשֵׁיהוּן, וְאֲשַׁכְּחוּ
 נִיחָא מִבְּעֵלֵי דְּבְבִיחֹן,
 וְקָטְלוּ בְּסִנְאֵיהוֹן שְׁבַעִין
 וְחֲמִשָּׁא אֶלְפִין מְדָבִית
 עֲמִלְקָ, וּבְעֲדָתָהּ לֹא
 אוֹשִׁיטוּ ית יְדֵיהוֹן:
 י בְּיוֹם תְּלַת עָסְרֵי לִירַח
 אָדָר הָוָה קָטוּל בְּזִרְעִית
 דְּעֲמִלְקָ, וְגִיחָא הָוָה
 לְיִשְׂרָאֵל בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר
 בִּיחָ, וּמְעַבְדֵי יְתִיבָה יוֹם
 מְשֻׁתָּא וְחֲדָא:
 יח וְהַיְהוּדָאִין דִּי בְּשׁוֹשָׁן
 אֲתַכְּנִישׁוּ לְשִׁינְאָה ית
 בְּנוֹי דְּעֲמִלְקָ בְּתַלְתָּ
 עָשָׂר בִּיחָ וּבְאַרְבַּעַ
 עָשָׂר בִּיחָ, וְנָחוּ בַּחֲמִשָּׁא
 עָשָׂר בִּיחָ, וּמְעַבְדֵי יְתִיבָה
 יוֹם מְשֻׁתָּא וְחֲדָא:
 יט בְּגִין כֹּן, יְהוּדָאִין
 פְּצִיחָא דִּיתְבִּין בְּקִרְוֵי
 פְּצִיחָא, עֲבָדִין ית יוֹם
 אַרְבַּעַה עָשָׂר לִירַח אָדָר,
 חֲדָתָא וּמְשַׁקְּיָא וְיוֹמָא
 טָבָא, וּמְשַׁדְּרִין דִּירוֹן
 גְּבַר לְחַבְרִיָּה: כ וּכְתַב
 מְרַדְכֵי ית פְּתֻגְמָא
 הָאֵלִין, וְשַׁדְּרָא פְּטָקִין
 לְוֹת כָּל יְהוּדָאִין דִּי
 בְּכָל פִּילְכֵי דְּמִלְכָּא

אַחֲשֻׁרוּשׁ דְּקָרִיבִין וְדַרְחִיקִין: כא לְקִיָּמָא גִּזְרֵת דִּינָא עֲלֵיהוֹן, לְמַהוּ עֲבָדִין ית יוֹם אַרְבַּעַ
 עָשָׂר לִירַח אָדָר, וְיִת חֲמִשָּׁא עָשָׂר בִּיחָ בְּכָל שְׁתָּא וְשְׁתָּא: כב כְּזִמְנָא יוֹמָא דִּי נָחוּ בְּהוֹן
 יְהוּדָאִין מִבְּעֵלֵי דְּבְבִיחֹן, וּבִירְחָא דִּי אֲתַתְּפִיד לְהוֹן מְדוּנָא לְחֲדָא, וּמֵאֲכֹלָא לְיוֹמָא טָבָא
 לְמַעַבְדֵי יְתִיבָה יוֹם מְשֻׁתָּא וְחֲדָא, וְלִשְׁדָּרָא דִּירוֹן אֲנָשׁ לְחַבְרִיָּה, וּמְעָהָא דְּדַקְרָתָא מִתְּנִין

ת
 וְאֵלֵי הַדִּין גּוֹבְרִין דְּקָטְל
 דִּישְׂרָאֵל, דִּי הָוּוּ אֲמִרִין
 יוֹמִין (כְּדוֹן) קָטְלִינֵן לְכוֹן
 תְּלַת עָסְרֵי יוֹמִין לִירְחָא
 בִּיחָ, וְעַבְדוּ יְתִיבָה יוֹמָא
 הָוּוּ בְּשׁוֹשָׁן אֲתַכְּנִישׁוּ בָּהּ
 וְאֲתַנְחוּ בַּחֲמִשָּׁא עָסְרֵי
 וּמְשַׁקְּיָא: יט מְשַׁדְּרָא הַדִּין
 יתְבִין בְּקִרְוֵי דְּקִרְקָתָא,
 לִירְחָא דְּאָדָר חֲדָתָא וּמֵ
 גְּבַר לְחַבְרִיָּה: כ וּכְתַב
 אֲגָרְתָּא עַל כּוֹלְהוֹן
 דְּמִלְכָּא אַחֲשֻׁרוּשׁ דְּקָרִיב
 עֲלֵיהוֹן, לְמַהוּ עֲבָדִין
 דְּאָדָר וְיִת יוֹמָא דְּחִמְשָׁ
 כב כְּזִמְנָא הַיָּד דִּי אֵ
 דְּבְבִיחֹן, וּבִירְחָא דִּי אֵ
 (כב) כִּימִים אֲשֶׁר נָחוּ בָהֶם
 שְׁפַתֵי ד
 ר פִּירוּשׁ מִדְּקָאמֵר פְּרוּזִים בִּי
 בִּי, וּמְדֹלָא רְמוּ לֶךְ הַכְּתוּב
 שְׁעָשׂוּ בְּט"ו, מִסְּתַבְרָא שְׁאוּתוֹ
 שְׁאמֵר כְּשׁוֹשָׁן, וּכְדִי שְׁלֹא ו
 קָאִי גַם כֵּן אִמּוּקְפִין חוּמָה, ד
 מִימּוֹת אַחֲשֻׁרוּשׁ כְּשׁוֹשָׁן, ל
 שִׁיחָה מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּ
 בְּגוֹרָה שׁוֹה כִּפ"ק ד
 וְעָמַד עַל נַפְשָׁם וְנוֹחַ
 הַפְּעֵלִים: (יט) הַפְּרוּזִים. כְּמוֹ
 וּמְשַׁלַּח. שֵׁם הַתּוֹאֵר מְכוֹ
 תּוֹסַפֵּת הַמ"ס, וּמִצְאָנוּ הַגְּנִי
 מְנוֹת. חֲלֻקִים, כְּמוֹ מִנְה
 (יט) הַיְהוּדִים הַפְּרוּזִים. כִּי
 יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן קִירַן אֶת ו
 עַל כֵּן הַיְהוּדִים הַפְּרוּזִים עֲלוּ
 לְחֹדֶשׁ אָדָר, מִדְּפְרוּזִים כִּי"ד מ
 זְכוּרָה מְנֻלָּן, אִמֵּר קִרָא נֹכַח
 לְעִשְׂיָה. וּמְנֻלָּן דְּתַלִּי בִימּוֹת יֵה
 מִן לְבַד מְעַרֵי הַפְּרוּזִי מֵה ד
 אֶף הַכָּא מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ

נְכֵימָא וְכֵימָא
 נְחֵימָא וְכֵימָא
 כְּזִמְנָא תּוֹרַג מְשַׁדְּרָא

לְשִׁמְחָהּ וּמֵאֵכֶל לַיּוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֵּה וְשִׁמְחָה וּמִשְׁלַח מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְּנוֹת לְאֶבְיָנִים: כג וְקָבַל הַיְהוּדִים אֶת אֲשֶׁר־הֵחֵלוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת אֲשֶׁר־כָּתַב מְרֻדְכָי אֲלֵיהֶם: כד כִּי הָמָן בֶּן־הַמְּדֵתָא הָאֲנִי צִרָר כָּל־הַיְהוּדִים חָשַׁב עַל־הַיְהוּדִים לְאַבְדֵם וְהֶפֶל פּוּר הוּא הַגּוֹזֵל לְהַמָּם וּלְאַבְדֵם: כה וּבָבָאָה לְפָנָי הַמֶּלֶךְ אָמַר עַם־הַסֵּפֶר יָשׁוּב מִחֲשַׁבְתּוֹ הִרְעָה אֲשֶׁר־חָשַׁב עַל־הַיְהוּדִים עַל־רֹאשׁוֹ וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת־בְּגָדוֹ עַל־הָעֵץ: כו עַל־כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל־שֵׁם הַפּוּר עַל־כֵּן עַל־כֵּל־דְּבָרֵי הָאֲגֵרָת הַזֹּאת וּמָה־רָאוּ עַל־

דְּחֻשִׁיכֵי: כג וְקָבַלוּ עֲלֵיהוֹן פּוּלְהוֹן יְהוּדָאִין כְּתוּבָא, יָת דִּי שְׂרִיאוֹ לְמַעַבְדַּ, וְיָת דִּי גִזְרָא כְּתוּבָא מְרֻדְכָי בְּגִינְהוֹן: כד אַרוּם הָמָן בְּרַ הַמְּדֵתָא דְמֶן יְחוּם דְאַנְגָּ מַעִיק כָּל יְהוּדָאִין, חָשִׁיב עַל יְהוּדָאִין לְהוֹבְדֵיהוֹן, צָבַע פִּיסָא אִיהוּ הוּא עֲדָכָא לְשִׁנְגֻשִׁיהוֹן וְלְהוֹבְדֵיהוֹן: כה וְכֵן עֲלֵת אֶסְתֵּר קָדָם מַלְכָּא, אָמַר לָהּ מַלְכָּא, יְתוּב זְמִינִיָּה בִישָׂא דְחָשִׁיב לְמַעַבְדַּ לְמְרֻדְכָי וְלִיהוּדָאִין עַל רִישִׁיָּה, וְיַצְלִיבוּן יְתִידָא וְיָת בְּגוּי עַל קִיסָא: כו בְּגִין כֵּן קָרוּ לְיוֹמֵיָא הָאֵלֶּין פּוּרִיאַ

עַל שׁוֹם פִּיסָא, בְּגִין כֵּן נִמְרִין לִיָּה זְמַן שְׁתָּא בְּשִׁתָּא, בְּגִין כֵּן דִּיפְרַסְמוּן יוֹמֵי גִסְיָא וּפְתַנְמֵי מְגֻלְתָּא הָדָא לְאַשְׁתַּמְעָא לְכָל עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל, לְמַהוּיָהוֹן יַדְעִין מָה חֻזַּו

רש"י

(כד) כי המן בן המדתא. משנז להומס ולאנדס: (כה) ובבואה. אסתר אל המלך להחמק לו: אמר עם הספר. אמר המלך נפיו, וזוהו לכחוז ספרים

אבן עזרא

קרובים בערך לימים הראשונים שהיו בהם הפורים, וזה יתכן לנו תוספת אדר שני, על כן הוצרך הכתוב לומר והחדש אשר נהפך להם, ולעולם יהיה הסמוך לניסן בשנה פשוטה או מעוברת. ומפרשים אמרו כי טעם והחדש על אדר שני. ואחרים אמרו כי כימים יום ארבעה עשר וחמשה עשר, ואם כן היה ראוי שיאמר ויחדש ולא והחדש: (כג) וקבל. כמו לשון ארמית, ובא לשון יחיד שכל אחד ואחד קבל כמו בנות צעדה (בראשית מט כב). או שתחסר מלת כל. והראשון הוא הנכון. ומדקדק אמר כי וקבל שב למרדכי והוא יוצא לשנים פעולים, אם כן מה טעם את אשר החלו לעשות, רק הוא שקבלו אשר עשו בתחילה כי עשו בשנה הבאה

תו וימן אבילא ליומא טובא דמשקיא וחדותא, ומשדו ויהבין מתנאתא למסקנא כל מה דשריא למעבד, כד כטוול דהמן בר המדת יהודאי, דחשיב על יהודין רמא מלתא הוא עדכא ל חזו (לבלריא דמלכא) ו יומין סגיאיין, אמרין: לנ באורייתא לא תבית נב ואמרת לון, על דקטל ש בגוי צליבין על צליבא יומא דנחת מטרא עליו דבית ישראל סלקין נתן עממיא למא אלין צליב על דפשט אבוהון ידיה רשיעא די בעא למשיז כמה וכמה יהוי הוא ונ עלמא: כה ובמייעצה אסו בספרא משיציא תשיצ שמיא. וקם המן מ מחשבתא בישא על דב סלקת וצליבו תיהי ונת להון פדין קרו ליומנתא ועקתא דערע יתהון פדי (מה דחזו אבהתנא למן

להם ככתוב ומפורש באגו כימים אשר נחו וגו', כימים לרכות י"ב וי"ג, י"ג זמן צריך לרכווי, ואימא ט"ז וי"ז ו לעשות אותם וגו'. טעורת מאחרין ולא מקדימין, אבל מאי טעמא, דכתיב לעשות את שמחתו תלויה בבית די בידי שמים. (ירושלמי והחדש וגו'. כל החודש מאי טעמא, דכתיב והחודש עד חמשה עשר בו, מאי טו פ"א ה

שיל"ת

ספר

חתם סופר דרשות

השלם המפואר

כרך שלישי: פרשת שקלים, ערב ר"ח אדר, ז' אדר, פרשת זכור, פורים,
פרשת פרה, פרשת ההודש.

מרבינו משה ספרא רבא, גאון ישראל וקדושו, רכבו ופרשיו,
בוצינא קדישא, חסידא ופרישא, ריש מתיבתא וריש גלותא,
מאור ישראל, רבן של כל בני הגולה

רבינו משה סופר זצוק"ל בעל שו"ת וחידושי חתם סופר

אב"ד וריש מתיבתא דק"ק דרעזניץ, מאטערסדארף
ומשם עלה ונתעלה לעיר ואם בישראל ק"ק פרעסבורג המעטירה,
ושם חלקת מחוקק ספון, זי"ע

יוצא לאור במהדורה חדשה, מושלמת ומפוארת, באותיות מאירות עינים, בתוספת
דרשות, תיקוני טעויות על פי הגהה מדויקת מכתבי יד, כותרות משנה, קיטוע ופיסוק,
פתיחת ראשי תיבות, תוספת אלפי מראי מקומות, ציוני השוואות, הערות והארות.

על ידי מכון להוצאת ספרים וחקר כתבי יד
ע"ש החתם סופר ז"ל
עיה"ק ירושלים תוכב"א
תשע"ה

מהדורת נוסענצווייג

באדר הראשון אה"נ חייבים כל אחד ביומו במשחה ושמחה כדמוכח דיוקא דמתניתין, אך הוה סד"א לאסור של זה בזה בהספד ותענית ליכא, קמ"ל דיוקא דגמרא דאפילו לענין הספד ותענית היינו איסור של זה בזה נמי שוין, ומכל שכן לענין משחה ושמחה דיומיה שהוא עיקר המצוה, מכל שכן שזה וזה שוין.

א' ח', ולא יוסיף עצב עמו, על כן לא יזמין העני על שלחנו, אלא ישלח מתנות לאביונים וישמח בעצמו בכיתו ועל שלחנו.

L

76 **שְׂמֵחָה** ומשחה (אסתר ט' י"ט). ויום טוב לא קבלו עלייהו (שם ה' ע"ב), ובמקום יום טוב הוסיפו עליהם מתנות לאביונים. כי ביר"ט ממש אין מצוה יתירה במתנות לאביונים, אלא יזמין העניים על שלחנו ושמחה אתה וביתך והאלמנה והגר והלוי על שלחנו, והעני שמח ביותר ומתעדן ממקרבא הנייתא (כתענית כ"ג ע"ב), כי אם יתנו לו מתנות והוא מכין לעצמו אי אפשר לו להכין כמו שאוכל בבית העשיר. אך העשיר מצטער קצת בראותו העני נגדו וגלגל החוסר חזור בעולם, והיינו ביום טובה היה בטוב וכיום רעה ראה (קהלת ז' י"ד) ט.

תקנת י"ט עריסה לעני ממתנה לאביונים ולחופך לעשיר

והנה הגהות מיימוניות (הל' אבל פ"א ה"ג) כתב כוונת הרמב"ם האבילות נוהג בפורים, דאין שמחה כמו וְשִׂמְחָתָ דְיו"ט, אלא שמחה מלמד שאסור בהספד לבד. ונראה מדכפל שמחה ומשחה תיפוק ליה דאין שמחה אלא בכשר ויין (פסחים ק"ט ע"א), ואם כן משחה למה לי, ואפשר מזה למדו משחה יתירה חייב לבסומי (מגילה ז' ע"ב). אבל הנ"ל ס"ל מדאצטריך משחה שמע מינה שמחה איננו בבשר ויין, אלא שאסור בהספד, ועדיין היה יכול להתענות, על כן אצטריך משחה לאסור בתענית. וכן אי אפשר לומר משחה ממש כמשחה אסתר, אם כן שמחה לאסור בהספד למה לי, דכל משחה הוא היפוך האבל, כדכתיב (קהלת ז' ב') טוב לכת אל בית אבל מלכת בית המשחה, ואם כן כיון דכתיב משחה, שמחה למה לי, אלא על כרחך משחה איננו משחה ממש, אלא לאסור בתענית, ויכול לאכול פת לחם בהספידא. על כן איצטריך שמתה לאסור בהספד, ולעולם תרוייהו לא באו אלא

שְׂמֵחָה ומשחה - לאסור בהספד ותענית

ובן היה כוונת מרדכי ואסתר לעשות יו"ט ולזמן העניים ולא ליתן מתנות לאביונים. אך לא קבלו עלייהו, כי רצו שיהיה זכר לסעודת אחשוורוש הראשונה לעשות כרצון איש ואיש (אסתר

אם קבלו יו"ט כדי שתהיה שמחת השמחה בשלימות

ו. ודלא כפמ"ג ס"י תרצ"ז א"א סק"א, דביום ט"ו ליכא שמחה אף למוקפין. ז. עיין מנות הלוי ר"ה ע"ב. (שער יוסף). ח. עיין רמב"ם הל' יו"ט פ"ו ה"ח. ט. "שיעשה לו מזוכרת בין עיניו שעתידים חלילה לבוא ימי הרעה ותוכחה אם יבעטו מרוב טובה" - לשון מרן לעיל ח"א ח"ה ז' אב דרוש כג (של"ה ב') ד"ה ובא. וז"ל התרגום בקוהלת שם: "ביומא דיוטיב לך ה' תהי אף אנת בטינותא ותוטיב לכל עלמא בגין דלא ייתי עלך יומא ביטא". וע"ע אבן עזרא שם. י. לשוה"כ משלי י' כ"ב. יא. ר"ל ההגהות מיימוניות הנ"ל.

בנין ציון השלם

שאלות ותשובות וחידושים

בשלשה חלקים

בנין ציון
בנין ציון החדשות
קובץ תשובות

מתוך ספרים וכתבי־יד

מאת

גאון ישראל וקדושו רשכבה"ג מורנו ורבנו
רבי יעקב יוקב עטלינגר זיע"א
אב"ד אלטונא ומחבר ספרי

ערוך לנר

סודרו ונערכו מחדש עם
ציוני מקורות ומילואים
מבוא ומפתחות
ע"י

יהודה אהרן בלאאמור"ר מו"ה ברוך הלוי שליט"א הורוויץ

הוצאת דבר ירושלים

זכרון צבי

ע"ש ר' צבי לגדי ז"ל מלונדון
פעיה"ק ירושלים תובכ"א חשס"ב לפ"ק

בלילה וא"כ ה"ה ג"כ שיפסלו בלינה בקדוש כלי לבר ושצריך לנסך גם בלא חמיד.⁵⁹ כנלענ"ד הקטן יעקב.

המשנה למלך ה' תמידין (פ' י') דס"ל דמותר לנסך המים בלילה קודם התמיד וכן פסק גם הרמב"ם שם הרי דס"ל להלכה ג"כ דנסוך המים היא מצו' בפני עצמה לענין לנסך

סימן מד

מנה אחת אפים מזה נראה דלא הקפיד הכתוב אלא על השילוח והיינו שיוצא מן המשלח אבל מתנה לא אקרי רק מה שבא מיד הנותן ליד המקבל דרק אם בא לידו נקרא מתנה ולכן אם העני אינו רוצה לקבל לא יצא ידי מתנות לאביונים אפילו אם מועיל לענין נדר לומר הרי הוא כאלו התקבלתי כיון דלא קיים כאן מצות הכתוב ויכול לקיים בעני אחר אבל כאן דכתיב ומשלוח מנות דאין זה רק מצות שילוח מששלח יצא. ובהכי ניחא לי מה שנסתפקתי מי שמביא בעצמו מנות ונותן לחבירו אם יצא ידי ומשלוח מנות דאין אמרינן שלוחו של אדם כמותו אבל אפכא לא מצאנו שיהא הוא כשלוחו וכיון דהכא כתיב ומשלוח מנות נימא דדוקא בעינן ע"י שליחות אבל על ידי נתינה לא ותמהתי שלא ראיתי לפוסקים שהעירו על זה אבל לפי מה שכתבתי י"ל כיון דב' טעמים דשילוח מנות שכתבתי לעיל שייכים גם בנותן הוא בעצמו ליד חבירו לכן יוצא גם בנתינה ומה דכתיב לשון שליחות הוא להורות דשילוח לכד יצא אפילו אין חבירו רוצה לקבל ולכן לא הזכירו הפוסקים איטור נתינה ומכ"מ אולי לכתחלה טוב יותר לשלוח המנות ע"י אחר.⁶¹ כנלענ"ד

ב"ה אלטאנא, יום ג כ"ח מרחשון תרכ"ד לפ"ק. **7 הרמ"א** בא"ח סי' הרצ"ה כתב השולח מנות לחבירו והוא אינו רוצה לקבלם או מוחל לו יצא ובדרכי משה כתב כן בשם מהר"י ברין והפרי חדש כתב על זה תימא דזה מניין לו ובקרבן נתנאל תירץ שיצא לו ממה דאמרינן נדרים (דף ס"ג) האומר לחבירו קונם אם אין אתה בא ונוטל לבנך כור א' של חטין ושתי חביות של יין ה"ז יכול להפר נדרו שלא ע"פ חכם ויאמר לו כלום אמרת אלא מפני כבודי זהו כבודי וכתב הרשב"א הטעם שאפילו ה"י מקבל ממנו ה"י יכול להחזיר לו והאי טעמא שייך גם במשלוח מנות עכ"ד ולענ"ד קשה דא"כ גם במתנות לאביונים אם רצה ליתן לעני והוא אינו רוצה לקבל יצא ולמה כתב הרמ"א רק לענין משלוח מנות כן גם כבר העיר בשו"ת חתם סופר א"ח סי' קצ"ו דתלוי זה בב' טעמים של משלוח מנות אם הטעם כמו שכתב המנות הלוי⁶⁰ להראות חבה וריעות דלפי"ז י"ל דיצא בשלוח דהראה חבתו אבל לטעם שכתב התרומת הדשן דאולי לא יספיק לו סעודתו והוא מסייעו לא שייך זה ולענ"ד טעם המהר"י ברין ורמ"א כמו שכתוב ומשלוח מנות ולא כתיב ונתן מנות כמו דכתיב ומתנות לאביונים דלשון נתינה שייך גבי מנות כדכתיב ונתן לפנינה וגו' מנות ולחנה יתן

הקטן יעקב.

סימן מה

בלא אש ואחד הביא את האש מי הוא החייב או אם שניהם פטורים ולכאורה ה"י נראה כיון דקפידת הכתוב להעלות בפנים ולא בחוץ א"כ לא נקרא העלאה רק דומיא דבפנים שהיא העלאה על האש על המזבח אבל העלאה בלא אש לאו העלאה היא וכ"כ גם הרא"ה בספר החינוך⁶² המעלה בחוץ פי' שריפה באש עכ"ל ומכ"מ

ב"ה אלטאנא, יום ג' י"א אדר ראשון תר"ח לפ"ק. **ראיתי** לחקור חקירה אחת הנוגעת לאיסור כרת הנהג גם בזמן הזה — שלא ראיתי לאחד מן הראשונים ומן האחרונים שעמד בה — דהיינו באיסור המעלה קדשים בחוץ מהו האיסור אם העלאה על המזבח או הקטרה על האש או שניהם יחד באופן שאם אחד העלה על המזבח

להגרי"א זוסמן סופר ח"ב כלל כג פרט ז' ובדבר אברהם ח"א סי' יב אות ד'. ובשו"ת מהרי"ץ דרשינסקיא סי' ד' מח"ב, וכן הובא פסק רבנו להלכה במשנה ברורה סימן תרצה ס"ק י"ח עיין בשו"ת שלמת חיים להגרי"ח זוננפלד (ב"ב חשמ"ב) סי' רע"ז וספר המקנה הג"ל הביא מהלקוטי חבר בן חיים דף ל"ו שהגאון רע"א נסתפק אי יוצא בשילוח ע"י נכרי והת"ם השיבו שאילו היה מצוה להוביל בעצמו אלא דבשליח יוצא משום שלוחו של אדם כמותו או היה שייך דין שליחות אמנם מאחר שהמצוה הוא משלוח דווקא אי"כ מצי לשלוח אפילו ע"י גוי, עכ"ל. הוא במצוה תל"ט.

59. חקירה זו ערוכה היא להאיר עינינו בע"ל לסיכח דף נ' ע"א (כספר דף צ"ז טור ב') ד"ה שם בא"ד ר"ל ודאי דבאותן מועיל קדוש כלי, שם נסתפק רבנו בניסוך המים כהג' אי דינו כנסכים הבאים עם הזבח או כנסכים הבאים בפני עצמן ע"ש שהאר"ך כנדון. ועיין הגרי"ד מצגר לעיין ריטב"א יומא כד ע"ב ומנתח חנוך ק"ח. **60.** על הפסוק על כן היהודים הפרזים (אסתר ט' יט) **61.** אכן עיין ביד הלוי אג"ח סי' קי"ח שכ' באופן אחר מרבנו ואם יש את נפשך להרחיב מתירי חמתך עיין בשו"ת מהר"י אסאד אר"ת רז, וכיפה ללכ אר"ת תרצה סק"ט. וספר "המקנה"

ספר המקנה

שלשה חלקים

מסודר על פי כללים ופרטים
על מקנה וכו' עד בני נח

הכינו חקרו ויסדו שר התורה הרב הגאון האמיתי הקדוש והטהור סאור הגולה
כקש"ת מרן אליעזר זוסמאן סופר זצוקלה"ה

בעהמ"ח ספרי עט סופר ארבעה חלקים על פוגיות הש"ס, ילקוט
אליעזר על מדרשים שלשה חלקים, דמשק אליעזר על התורה,
ילקוט אליעזר על תהלים ושאר חבורים

בן הרב הגדול הצדיק המפורסם מו"ה מרדכי אפרים המכונה ר' פישל סופר
זצוק"ל מפרעשבורג, מלפנים אבד"ק האלאש הגליל ואח"כ מלא מקום
הותנו הגאון בעל שו"ת ריב"א זצוק"ל, והי' אב"ד ור"ם דק"ק פאקש והגליל
יצ"ו, משנת תרס"ו עד שנת תרס"ג לפ"ק, ושם חלקת מחוקק ספון.

וכעת נדפס במהדורה מהודרת ובהגהה מדוייקת עם הגהות מבן המחבר ומלא מקומו
הגה"צ המפורסם בדורו בגדולת תורתו וצדקתו

כקש"ת רבי יוסף ליב סופר זצ"ל
אב"ד דק"ק פאקש תע"א

בעמ"ח ספרי ילקוט סופר עה"ת חמשה חלקים וספרי לקוטי סופר על המצות. ב' חלקים
ועם הגהות מנכד המחבר אאמ"ו הגה"צ כקש"ת

מו"ה אליעזר ישראל מרדכי אפרים המכונה פישל זצ"ל
אב"ד דס"ק מיישא תע"א

ובסוף הספר הוספנו קונטרס יקר בסוגי' הקל הקל מאחי המחבר הגה"צ כקש"ת
מרן חיים סופר זצ"ל אבד"ק כונקאטש תע"א, בעמ"ח ספרי שו"ת סחנת חיים
ח' חלקים, קול סופר על משניות ושאר חיבורים.

יצא לאור ע"י נדו המחבר
יוסף יודא סופר

ובנו חנני' יו"ט ליפא

שנת תש"נ לפ"ק

ברוקלין יע"א

ליה, ותדע לך דהא אפי' בישראל כון, דהא אמר' התם
 מרין שוכין לארס שלא בפניו שנאמר נשיא נשיא, אלמלא
 אי לאו דגלי קרא הא דלין זוכין לו לארס ואפי' לישראל
 והדין הוהו לארס זכות או שיעבד יש לו לארס על חצירו
 שזכה על ידו אללא דרבי' רחמנא וכיון דגוי לא אשכחן
 דרבייה רחמנא לזכיה ש"מ לישראל דרבי קרא חיה ליה
 גוי דלא רבייה ליה ליה, ואל"ה ח"כ למה הולך הכחוש
 למעטו משליחות, י"ל דכיון דרבי' צהדיא בתרומה להיות
 שלוחו כמותו מיעט גוי, אבל בזכיה דלא רבייה צהדיא
 דליטריך למעטוי גוי אללא גלויי מילתא בעלמא דגלי
 קרא דאית ליה זכיה לישראל מדכתיב נשיא אחד והיכא
 דגלי גלי דהיינו בישראל מונש כחלוקת ארן, בעלמא לא
 גלי אללא אדרבא מכוין דאשכחן בשליחות חלקה הכחוש
 צן ישראל לככרי אף בזכיה כן עכ"ל, [ולא זכיה להצין
 ח"כ למה לרך קרא בתרומה]:

ח"ס י"ד שכ"א, אי ס"ד דגוי שאינה עני' נמי פקול
 לשמיטה מה"ת קשה היך אפטר שיהי' גרים
 נודרים וכו' הא כל מה דליהו לא מלי עביד וכו', ע"כ
 כדמצי' שמונת לשמוע מה"ת ע"ג, שמעתי מקשים
 לרמז"ס שוילה גגוי כשרה אמאי דמיך שבת ממלי'
 ע"י גוי, ולק"מ נהי דהתיקא חיול מ"מ האב לא קיים
 מ"ע דביום השמיני ימול ע"י שליחיו של גוי וזוה דמיחי
 כמי דברי של"ה שבמג"א תמו שויליא החוק ביו"ט ע"י
 גוי, לפע"ד נהי דחוק מנוער מהעולם מ"מ הנעלים לא
 קיימו מ"ע דחשביה ע"י גוי ע"ג ושע"מ פ"ב דע"ג,
 ועי' מג"א ס' רס"ג אם השכה האמר לעבוס להדליק
 והיא חצרך, וס"ד בקידר משיג דוה שמדליק העבוס
 דמי להדליק קוף כיון שאין שליחות לעבוס, וגם סמ"ג
 ביו"ד קד לעבן עזילת כלים ע"י עבוס קתם כן ע"ג,
 ויחך נראה דאפי' אם מלוא לישראל חצירו להדליק
 אינו מצרך המלוה רק המדליק דמי למילה ע"ג, ולא
 זכיה להצין ח"כ, כיון שנעשה ע"י גמיה שלה גם אם
 אין שליחות לעבוס מהכי כמשי"כ השל"ה בחוק מוכ"ס
 כאן שוילה שישדל שיהי' אור צבית, גדלי' אם לזוק
 מע"ס לרין לכצות ודליק יען שלא עשה שום דבר לכבוד
 שבת, צ' ראה מנצילת כלים, שם אם נעצל מעלמו
 שפול למקום ג"כ מהכי ודומה למעקה ע"י לעיל, ג' מש"כ
 אפי' ישראל אחר יצרך המדליק, ל"ע כי עיקר המטה
 צוה שדור צו צבית שיש צו אור, ומה מלוא עשה המדליק
 אם ירלה המשלח לילך לבית אחר אין כאן שום מלוא
 צהדלקה, וראייה ומלחתי ציד יוסף קלת מהכ"ל, ועי'
 צה"כ כלל י"ח אוה ד' הבחתי פוג"ד צקי' דרעט ע"ג,
 ועי' ח"ס רל"ו צענין שליחות עבוס:

ע"י תורע"ק צושניות ר"ה פ"ב מ"מ הקשה על חוס'
 יומא כ"ד כתבו לא תעשון עובר ע"י אחרים עושין
 לו מדכתיב לא תעשו חרי זימנא, ח"כ למה לי הקרא
 גם אחס למעט נכרי משליחות הא מדלמערך לא תעשון
 לאסור ע"י אחרים מוכח אין שליחות לככרי, דאלו יש
 שליחות מוילא אסור דהי שלוחו ואין שלד"ע לא שייך
 בככרי ע"ס [עי' כלל י"ח פרט צ']: * * *
 ע"י פר"ח צקי' ק"ב צעזילת כלי ע"י גוי יוכל לצרך
 ישראל וכחצ המס"א לפי מש"כ הפ"ח נראה דכי
 אינועטי גוי משליחות ה"ד צמידי דלרך שליחות ד"א"א
 לעשותו שלא מדעה צה"צ אבל מידי דיכול לעשותו שלא
 מדעה צה"צ והרי הוא עשוי כקובה ונעקה הכי הוא
 נעשה שלוחו עכ"ל ועי' שעה"מ פ"א מהאף אם מקיים
 עשה השביתו ע"י עבוס ע"ג צנה"מ וחוס' צעועות
 דף ג' דר"ק:

פרט ה שליחות גוי לגוי

ירושלמי פ"א דתרוומה, אחס גם אחס לכצות שלוחכם
 מה אחס צני צריה אף שלוחכם צני צרית,
 אחס עושין שליח ואין הגוי עושה שליח, ר' יוסי סובר
 מיימר אין גוי עושה שליח צגוי אחר חצירו הא בישראל
 עושה, ח"ל ר' זעירי מייכה ומייכה אחס עושין שליח לא
 בישראל, ודכוותה אין הגוי עושה שליח ואפי' בישראל,
 וכן צפ"ו דמאי' ומג"א ס' תומ"ה מביא השו"ב מ"ב ס' ק'
 ל"א כתב דאם הקנה לו צמשיכה למוד בלא כסף קמי,
 ואם העבוס שלח שלוחו ונשך קמי ג"כ אע"ג דלין
 שליחות לעבוס ה"מ עבוס לישראל או איפכא אבל
 עבוס לעבוס עושה שליח ול"ע צירושלמי ח' דלין עבוס

המדה"א שליחותן ס' י"א, אם עושה מעקה ע"י אומן
 גוי יוכל לצרך עליו והע"פ שאין שליחות
 לעבוס ה"ד צמידי דבעי שליחות כגון תרומה וכיולא
 צו, אבל צמידי דלא בעי שליחות ובלא"ה יכול חצירו
 לעשותו ומה שעשה עשוי כגון דאם חיקן מעקה של
 חצרו שלא מדעתו ה"ו שפיק, כי נמי עשהו גוי חסוד
 כאלו עשהו ישראל, איצירא אפי' עשהו ישראל חצרו לא
 חסוד כאלו עשהו הוא בעלמו שיצרך עליו כמש"כ הכה"ג
 בעשיית המעקה וכיולא דלא צענין שליחות אין צה"צ
 מצרך עליו אללא האומן המתקן אותו מצרך דכיון דלא
 צענין שליחות צה"ג אינו חסוד עושה המלוה אללא
 המחוקן אותו, דלא כפר"ח שכתב דאם הטביל ע"י גוי
 שיצרך עליו ע"ג [ומ"ס יו"ד ס' רל"ט, ומשהש"ק חקש"ן],
 ומביא ראה ומיכשלו פ"ב דפיהא קלרה גרים פטור
 צשקלרהו לעלמן אבל אם קלרהו לישראל חייבת,
 ונתיצות קפ"ח כתב והוא תוהה לע"ד דסם לא
 מוועטקן קליר עבוס רק בשקלרהו לעלמן אבל ללורך
 בעה"צ אפי' צחם חייבת עכ"ל ועי' צ"ח ס' של"א אות
 ל"ו כשמדתן גוי חייב צה"מ ומביא ראה מצרכות ל"ה,
 אם ישראל עושין רלונו של מקום ועמדו זרים ורעו לאכנס
 וצני נכר אכרכס, אלמלא עשומע דכל מלחכתן נעשית
 ע"י גוי ואין צוה שום דל לפוטרו מוה"מ עכ"ל ועי' חוס'
 צצרכות שם והב"ג, ועי' חסודת רש"א ס' ש"ו ציצמות
 דף ו' לא חצערו וכו' דלמא ע"י עבוס ע"ג שמהלך אם
 מלוא שריפה צ"ד מקיים ע"י עבוס, ועי' צקטר לקוטי
 חצר דף ל"ו שבאון רעק"א נכשפק"אם יוליא משלוח
 מנוח לשלח ע"י עכ"ס, ומרן ח"ס השיב לוגאלו הי'
 המלוה להוציל בעלמו רק ע"י שליח ג"כ יוליא משום
 שלוחו ש"א כמותו הוה שייך דין שליחות אבל מאחר
 שהמלוה משלוח דוקא מלי לשלוח אפי' ע"י גוי עכ"ל
 והקשה יל"פ הגאון המהר"י כי מוקדושין הכי כהכי שלוחי
 דרממנא וכו' הכי התם ג"כ המלוה עלינו רק לעשות
 הכהן לשליח ומאי פריך מי איכא מידי ע"ג לע"ד
 צקרבן מלוה שכל אחד יקריב בעלמו ורק הכהן מלך
 שליחו כמותו אם הי' שליח דידן צע"כ שלוחי דרממנא:
 לביב"ש ח"ר ס' קמ"ו, כתב הא דאמר' אין שליחות לגוי
 היינו ציור לצין ישראל אחר, אבל ישראל שומה
 עליה לגוי שיקנה לו או ימכר לו וקנה או מכר צין מגוי
 או לגוי צין וישראל או לישראל כיון שקנה או מכר
 כדן הראוי עם הגוי או עם ישראל הכי הוא קמי
 לישראל המשלוח או לישראל הקונה עכ"ל ולא זכיה
 להצין כמותו, ועי' מל"מ פ"ד תחומן שמוציא ריב"ש

זה השער לה' צדיקים יבואו בו

בעזה"ה

ס פ ר

שאלות ותשובות

דברי יואל

חלק ראשון על אר"ת יו"ד

אשר איזן וחקר למי כל חמדת ישראל, המסתת בהרים כהררי אל, ראש גולת אריאל ומרא דארעא דישראל, משיב כהלכה לכל בענין שואל, תגאון הגדול, יהיד כדרו בכיבוד מכוכות ובהתרת ספיקות, היריעה מהכיל קצרה, לסיים שבחי דמרא איש אלקים קדוש יאמר לו

מרן יואל מייטלבוים זצוק"ל

זכותו יגן עלינו לדור דורים, עד עמוד הכהן לאורים
אבדק"ק סאטמאר והגלילות, ובירושלים עיה"ק תוכב"א, קבץ ורבץ
ועשה פעלים לתורה, והשיב לשואליו דבר הלכה ברורה

יצא לאור ע"י עבדו ש"ב בן ביתו של מרן המחבר זצ"ל
אפרים יוסף דוב אשכנזי

בהוצאת
בית מסחר והוצאת ספרים "ירושלים"

ברוקלין, נ.י.
שנת תשמ"ב לפ"ק

דפוס כבית דפוס
סענדר דייטש
ברוקלין, ניו יורק

ותמכני הלא בחוס' צנח קמח דף ל"ז ע"ב ד"כ יום
ע"ז כתבו צבדיא ח"ל: וביכא דאין שם היום גורם ולא
שם מנין החודש כגון אם ראחב היום ולסוף עשרים
לראייתך ראחב וחזר וראחב לסוף עשרים לכו"ע אין
הראשונות מן המנין דכא סוף עשרים גורם יעיי"ש
שכאריכו, וברי צבדיא דאף צווסת השוכ למנין עשרים
צכ"ע דהפלגה גורם אין הראשונה מן המנין כדעת רוב
הפוסקים.

ומה שנה בחו"ד עיקר יסודו לדברי החוס' נזכר דף
ט' ע"ב ד"ה פיתח שהקשו דכא לרב קבעה וסת
לדילוג וחירו דבהפלגה כו"ע מודו, ומזה הוכיח בחו"ד
דכא צשכיוונה איחא שם צש"ס צבדיא דקבעה לה
ווסת וקעה ממ"ז אי משצין ראיח הראשונה שלפני
(ה"ל) [ה"ל] יוס אי"כ בהפלגה לדילוג ג"כ קבעה ווסת
לרב ואי לא משצין ראיח הראשונה אף בהפלגות שוות
לא קבעה ווסת דכא צעין ד' ראיות אי"כ דחוס' ס"ל
דבהפלגות שוות סגו צג' ראיות יעיי"ש. ואני תמה על
ראייתו דכא זכ הוא גם לדין דצכיוונה קבעה לה ווסת
דמארפין ראיח הראשונה כמבואר צעור וצש"ע סעיף
כ"ז וצפיתח וכוותירח לא מרפין ראיח הראשונה שלפני
ה"ל (והעטס ציאר צש"ך ס"ק ס"ה ביון דראיח הראשונה
לא היי שוכ לדילוגה לכן אי"ל לרפח כ"א צווסת שוכ,
ועיין צש"ך ס"ק י"ח מה שרמז ג"כ לדברי החוס' האלו
להוכיח מדצריהם דצווסת שאינה שוכ לדילוג לא מרפין
הראיח הראשונה, והמה ה"ל פסוקה צש"ע סימן ה"ל),
אשר לפי"ז אין שום מקום להוכיח בחו"ד ולי"ע ודו"ק
היטב.

סימן סד

צ"ב

בחתנא דדייר צי תמיח ואוכל על שלחן חותנו, אם
→ מותר להביע כוס של קידוש לאשתו נדה, כי לפי
משמעות השו"ע סימן קל"ב סעיף י"ג שכחצ: כשם
שהיא חסורה למזוג לו כך הוא חסור למזוג לה, ולא עוד
אלא אפילו לבלוח לה כוס של יין חסור לא שגא כוס של
צרכה לא שגא כוס אחר אם היא מיוחדת לה, אבל אם
שותים הם ושתית אייבי אצחרייכו לית לן צב, עכ"ל,

הדילוג והלא איבעיה הוא צנצנא קמח (דף ל"ז ע"ב)
אם נגח שנת שנת ושנת אי' צשנת וצ' צשנת ואמאי לא
חלה אוחו צפלוגתא דהכא דלרב לא מצטרף וכו', ואי'
דלא דמי כלל דשאני הכא דצווסת הדילוג רוצין לעקור
ווסת הסדור משא"כ צנגיחות דמחמת הצירוף דשנת לא'
צשנת אין רצונו לעקור ממועד לשבתות רק אדרבה
מחמת הצירוף אנו רוצין להחזיק מועד לכל ימי השנת
עיי"ש. והוא תמוה לפע"ד דכלא צגמרא האיבעיה שם
גם להיפך ה' צשנת ועיי"ש שנת שנת ושנת מהו מי
אמרינן דצתר קמח שדין ואיי"ש לכולהו יומא או צתר
צתרא שדין ולשבתות הוא דאיי"ש לא לכולהו יומי עיי"ש,
וצוכ לא שייך תירוצו בחו"ד דגם כאן אנו רוצין לקלקל
הווסת קמח ולא חילקו כלל צגמרא צין אם אנו רוצין
להוסיף אקמח או לעקרו.

אמנם לפע"ד מעיקרא לא קשיא מידי, דשם צנגיחות
לא נעשה השור מועד לעולם רק צג' גיחות הללו
ואם נימא דגיחה ג' צתר צתרא שדין לא נעשה מועד
צקמח כלל רק צתרא ואי"כ מאי חזית דשדי צתר קמחי
נשדי צתר צתראי דאין שום הכרע, משא"כ כאן דמיירי
צלמודה לראות וכבר נקבע לה ווסת אף צלא ראיח ז'
צודאי דאחר הקביעות חולין כראיח ואורה צזמנו צא
עד שלא נדע צצירור שנקבע ווסת הראשון ונקבע ווסת
אחר מחדש ואי"ש ונען לפע"ד.

עוד יש לתרץ לפי מ"ש בחו"ד צס"ק ד' דביכא דנקבע
ווסת הפלגה עם ווסת השצוב או עם ווסת הדילוג
חיישין רק להפלגה ולא לווסת אחר דלברמצי"ן צחידושיו
(דף ל"ע ע"ב) לא חיישין רק לווסת הפלגה ונכו
דאין קי"ל דחיישין גם לווסת השצוב היינו ביכא דליכא
למיחלי בהפלגה אבל ביכא דאפשר למיחלי בהפלגה
אינה תולה רק בהפלגה יעיי"ש שצצירא ראי' לדצרו, גם
הכו"ש צתפא"י (שם ס"ק ה') נסתפק צזה, והכו"ש ס"ק
ד' מצירא שכן מבואר בהרשצ"א ז"ל דכיון דרוב נשים
דרכן לראות צווסת הסדור כל כמה דמלי לתלות דקבעה
כרוב נשים לא תלין צדילוג דלא שכיח יעיי"ש. ומעתה
מיושב היעב קוביא ה"ל, דצווסתות שפיר קאמר הש"ס
דחלין יותר צתר ווסת הסדור מלמיחלי צדילוג דלא
שכיח, משא"כ צנגיחות דאין שום הכרע למיחלי צחד
יותר מצחברי' דצנייהם שוין וכו'.

סימן סג

צ"ב

עוד שם בחו"ד (ה"לון צס"ו הקודם) רצה להוכיח
דשיעת החוס' דאף צווסת הפלגה סגו צג' ראיות.

דמשמע מסוף דבריו דלא כותב רק כששוחים אחריים מקודם.

א

וּנְלַפְעִי"ד בסי"ד דיש צענין זה שני ענינים, א' איסור דמזיגה הכוס, ודין זה לא נמלא צ"ש ולא בשאר פוסקים ראשונים שהצטל אסור למזוג כוס לאשתו נדה, רק הרשב"א כתב דמסתברא לאסור כמו שהיא אסורה למזוג לו כך הוא אסור למזוג לה דגם צ"ח שייך הרגל דבר, כמ"ש הבי"י סימן ה"ל. והנה הש"ך סימן ה"ל ס"ק י"ג הביא צ"ח הגמ"י (ה"ל איסור פ"א אות ג') דהא דאסורה למזוג לו הוא רק מזיגה ובושעה אבל מזיגה בלא בושעה או בושעה בלא מזיגה מותר, ובצ"ח הרשב"א כתב דאין אסור אלא מזיגה צמים אבל שפיכה מקנקן לכוס מותר ודוקא יין אסור אבל שאר משקין מותר, והש"ך מסוק שם לאסור להוביע קערה המיוחדת לבעלה, ובס"ק י"ד משמע מדבריו דאין אסור אלא מזיגה לפניו וגם בושעה לפניו, והקשה המהר"ש דדברי הש"ך סותרין זה את זה, וכנה דמה שכתב הש"ך להחמיר בס"ק י"ג הוא רק חומרא בעלמא אבל מדונה לא אסור אלא מזיגה ובושעה לפניו דוקא.

דמס' כלה, ומסיק הרשב"א אצל היכה דשתו אינה ושהיה איכה אנהריכו לית לן צ"ח, וכונתו צ"ח לשלול דעה השאלות ה"ל, וזה גם כן כונה המחבר בסוף סעיף י"ג, וראיה לזה דהפ"ח ל"ג על זה דשאלות וענ"ן (ח"א סימן קכ"ז) כתב שנתון להחמיר כדעת השאלות. ויש לדקדק אמאי נקיט צמסכה כלה המשגר כוס יין ולמה לא נקיט המושיע, וגם צ"ח סימן קכ"ח סעיף י"ג כתב וז"ל ואפילו לשלוח לה כוס של יין, ולמה לא נקיט בלשון בושעה, ואם ראו לאסור אפילו על ידי שליח ה"ל עכ"ל לנקוט תרומתו שלא להוביע ולשלוח, הגם שאין זה קוביא כל כך. עוד יש לדקדק, שכתב כתבו העטם שדעתו רצה עליה או ילכו רצה עליו, ובמזיגה כוס איתא דאסור משום חיבה ואסור משום הרגל דבר. עוד קשה למה לא כתבו דין זה דגם אשה לאישה אסור לשלוח, ובפרט להרשב"א קשה דאיכה גופיה לא אסר בנדה לבעלה אלא מזיגה מים ציין ולמה לא אסר כים יין לחדו כמו שהצטל לאשה אסור.

ע"כ כן נלפע"ד עפ"י מה דאיתא בתשובת צנין ל"ג סימן מ"ד שנסתפק לענין משלוח מנות אם יולא כשנתן המשלוח מנות בעלמו כי אפשר לינו יולא אלא על ידי שליח כדמשמע ליגנא דמשלוח מנות, ולא ראיתי צפנים צ"ח ה"ל כי אין הספר לפניו רק בארחת חיים (סימן תרל"ב ס"ק י"א) מצינו בקיבור. וז"ל דכן הוא גם מסתברא דכשלינו לפניו ושלח על ידי שליח זה היא איה זכרון שדעתו עליו שמתוך כך זוכרינו, אבל אם הוא לפניו ונתן לו אין ניכר אהבתו כי לא זכרו רק שגראבו. ואולי כתב שם כן בספר ה"ל. לפי"ז יש לומר דמשה"ל נקיט צמס' כלה המשגר כוס של ברכה, דאין איסור אלא לשגר דזה הוא איה שדעתו עליה שעלה זכרונה עליו על כן אסור, אבל כשהיא עומדת לפניו יש לומר דמותר ליתן לפניו על השלחן כוס של ברכה דלא שייך טעמא שדעתו רצה עליה. על כן נקיט גם צ"ח רק לשלוח אסור. ולפי"ז צ"ד יש להחיר, דמעטם איסור מזיגה יש לומר אין איסור כמו שכתבתי דצטל לאשתו אינו אסור אלא להרשב"א ואין להחמיר יותר ממנו ואין אסור אלא מזיגה יין צמים. ומאז איסור לשלוח גם כן אין איסור, דאינו אסור אלא כשאנינו לפניו אבל כשהיא בפניו ליכא איסור כמו שכתבתי.

ב

ב) איסור לשלוח לה כוס יין, ודין זה גם כן אין לו זכר צ"ש לענין נדה, רק הבי"י הביא מקורו מדאיתא צמסכה כלה המשגר כוס של ברכה לאשה שלא מדעת בעלה חייב מיתה שדעתו רצה עליה א"ל מפני שילכו רצה עליו, ויליף הרשב"א (ח"א צ"ח שנינו שער שני) מה לאסור גם בנדה, ומתחלה הביא דברי השאלות (פרשת אחרי שאלתא ל"י) שנדק לא תשתה מכוס ששתה גזר, על זה כתב הרשב"א שלא ידע מאי טעמא, וכתב דאין לאסור אלא כה"ג לשלוח לה ביחוד כוס יין כהא

ל"א ועלם ממנו כי בשל אברהם להג"ק מנוטשאטש צ"ח תרל"ב כתב דיכול ליתן המשלוח מנות בעלמו דאלי"כ כל מידי דאיכה לא מני עבד לא משוי שליח, וכה דכתב ומשלוח מנות להקל עליו דאין לריך בעלמו ויכול לעשות על ידי שליח עיי"ש. אמנם דבריו לריכוס

ד

ריח שאלות ותשובות יו"ד סימן סד דברי יואל

עיון, דהא בקידושין דף כ"ג איחא דאפי"ג דכל מידי דאיכו לא מני עבד לא משוי שליח אפילו הכי יכולין לקבל גט שחרור לעבד משום דעבד יכול להיות שליח לקבל שחרור של עבד אחר, אם כן גם כן צ"ל יכול להיות שליח להולכת מנות של אחרים ולא שייך צ"ל סבירא כ"ל.

אחד מותר. ולשיטתו בשלחן קטן לא מהני היכר, דהא האיסור הוא משום דכיו דבר של חיבה ומא איכפת לן צהיכר שעשין ולא יאכלו זה מזה, הא זכ גופא דרך חיבה הוא, וזה דמותר כושעת כוס בשמאל הוא משום דכ"ג לאו דרך חיבה הוא, משא"כ כאן. כל זה מצוה צבדרי עברה סימן ק"י ס"ק ו' ד"ה ואך צעיקר דקין סוף כ"ס"ק ע"י"ש. לפי זה להרא"ש בשאחרים אובלים על השלחן אין לריך שום היכר.

2

וע"ל דבר שאלה הכ', כדה מה לעשות צאובל על שלחן חמיו אין יתנהג צימיו נדחה, כי מצוה צב"ע סימן ק"י ס"ק ג' שריך לעשות איה שינוי ולא ידע צמה ישנה אח דרכו לשמור ולעשות כדה של חורב.

הנה דין זה הוא ממשנה דמסכת שבת דף י"א לא יאכל הכז עם הזבה משום הרגל עבירה, ובדף י"ג ע"א קמבע"א ליה נדה מהו שתישן עם בעלה הוא צבגדו והיא צבגדה, ומדמי ליה הש"ס לשי בני אדם שאובלין על שלחן אחד זה צבר זה גבינה, ודעה הרמב"ם פ"א מהלכות איסורי (הלכה י"ח) דאין איסור אלא בקערה אחת, והרא"ש והרמב"ן והרשב"א והרא"ש והעור סבירא לכו דאפילו כל אחד אובל בקערה צפני עלמו אסור, מדדמי הש"ס לשי בני אדם שאובלין על שלחן אחד זה צבר זה גבינה משמע דאפילו כ"ג אסור דומיא דצבר וגבינה. והרא"ש צב"ע ס"ק, מוצא צבדרי עברה ס"ק ה', הקשה הא הש"ס אינו מדמי לצבר וגבינה אלא לישון הוא צבגדו והיא צבגדה, דכמו שבשלחן הוא הכזה לאכילה כן המטה הוא הכזה לחשימה, וכמו שאסור לאכול זה צבר זה גבינה על שלחן אחד משום שמה יאכל זה מזה כמו כן כאן יש לגזור שיצאו להרגל דבר, אצל לענין אכילה על שלחן אחד דאפילו יצאו לאכול בקערה אחת אין איסור אלא משום הרגל דבר ומ"ל לגזור העלאת אטו אכילה. וחירן דמדאיתא צברייתא דף י"ג אחר כ"ז דלא יאכל הכז עם הזבה, לא יאכל זה פרוש עם זה ע"ה שמה יאכילנו דברים שאינם מחוקקים, ושם אסור על שלחן אחד אפילו בקערות מחולקות, כמו כן לא יאכל הכז עם הזבה מיירי כ"ג מדאמר לישנא דכיוצא בו. אמנם הרא"ש סבירא ליה דצאמת כאן לא הוי האיסור משום שמה יאכלו יחד דזה הוי גזירה לגזירה, אלא דהאיסור הוא דהכילה על שלחן אחד הוי דבר של חיבה ואסור כמו מציגה הכוס ורחינת פניו ידיו ורגליו, על כן כתב דאין אסור אלא צימיהם שכל אחד היב אובל על שלחן קטן צפני עלמו, אם כן כשהאיש והאשה אובלין על שלחן אחד קטן הוי דבר של חיבה, משא"כ צמנינו שכל הב"צ אובלין על שלחן

אמנם הרשב"א ושאר פוסקים סבירא לכו דאפילו בשאחרים אובלים על השלחן גם כן לריך היכר, וכן פסק צב"ע. אמנם צב"ע צרכי יוסף (שם דין י"א) הביא צב"ע ריק"ש, דשהאיש והאשה נוכחים צימיו עברה לאכל כל אחד בקערה צפני עלמה שדרכס לנהוג סלסול צענמס שאין שום אחד פושט ידו לקערה שאינה שלו כלל כמו צימיו פרישות כן נוכחים צימיו עברה, אז יש להחזיר צב"ע בשאחרים אובלין על השלחן. ולכאורה דברי הריק"ש הם נגד דברי הרמ"א דמשמע דאם צימיו עברה אובלים בקערה אחת ועמה אובלין בקערה צפני עלמה שפיר דמי דחשיב היכר, ואם ככל פעם אובלין בקערה צפני עלמה אסור. אמנם דבריו מצוה צב"ע, דהרמ"א חייש דאפי"ג דאובלין ככל פעם כל אחד בקערה שלו מ"מ יש לחוש שמה יפשו ידיהם לקערה של חבירו, אצל הריק"ש דמייירי שהחמירו על עלמם אז צימיו עברה שלא ליגע צמה שמוכן לחבירו, א"כ ליכא חששא כלל.

אמנם עדיין יש להקשות על דברי הריק"ש דהא צבימן פ"ח לענין צבר וגבינה אסור אפילו צ"י אהים המקפידים זה על זה משום שיאמרו כל הסריקין אסורין וסריקו צימיהם מותרים, ואם כן גם כאן דשאר כל אדם אסור לאכול על שלחן אחד אפילו בקערה צפני עלמה זה מותר ויאמרו כל הסריקין כ"ו. אמנם נראה דאחי שפיר, דהא כתב הרמ"א דאם נוכחים לאכול בקערה אחת צימיו עברה אז מותר לאכול צימיו עומאה על שלחן אחד בקערה צפני עלמה, אם כן מלינו לפעמים היחר על שלחן אחד בקערה צפני עלמה והרואה יאמר דבשעת עברה אובלין צימד ולא שייך סבירא דכל הסריקין. על כן נראה דצב"ע שפיר דמי להקל להלכה למעשה, רק שלא ישבו זה אצל זה אלא צב"ע אדם אחר, כמו שכתב הרא"ש מוצא צבדרי עברה שם. ויותר נראה דבאובל עם אחרים על השלחן איסורא נמי איכא לפשוט ידו לקערה שלה, דהרמ"א כתב צב"ע סימן כ"א סעיף ה' דאסור לנהוג דברי חיבה לפני אחרים, וממילא יודעים כ"ע שאין אובלים זה מזה וליכא חשש שיאכלו

ואמר ליה: זכריה נביא, כל טובים שבהם הרגתי, ניחא לך דאקטלינהו לכולהו? מיד נח. בהיא שעמא הרהר תשובה בדעתיה. אמר: ומה על נפש אחת פך, ההוא גברא דקטל כל הני נשמתא — על אחת כמה וכמה; אי הקדוש פרוף הוא בעי לאחריבי ביתיה קא בעי לכפורי בהוא גברא, ערק, אזל שדר פרישתא פביתיה (פרוש: שלח שטר צואה לביתיה) — ואיגיר.

176. תאנא: נעמן גר תושב היה; נבזראדן גר צדק היה. מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, ומאן נינהו? רב שמואל בר שילת. מבני בניו של סיסרא למדו תורה בירושלם, ומנו? רבי עקיבא וחבריו. מבני בניו של סנחריב למדו תורה ברבים ומאן אינון? שמעיה ואבטליון. ואף אותו רשע בקש להכניס מזרעו תחת פנפי השכינה. אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש פרוף הוא רבונו של עולם, מי שהחריב את ביתך ושרף את היכלך, תכניס את זרעו תחת פנפיך? הינו דכתיב: 'רפאנו את-בבל ולא נרפתה

אם על נפש אחת שנהרגה כך בא העונש, "אותו האיש" — על עצמו אמר — שהרג את כל אלה הנפשות, על אחת כמה וכמה; אם הקב"ה רוצה להחריב את ביתו, הוא רוצה "לקנח את ידיו" ב"איש הזה" (אינו בגמ' שם, וראה גיטין נז.)! גילח את ראשו וזקנו שלא יכירוהו (בדפ"א, וראה לעיל שג, ז-ח), וברח והלך ושלח מכתב פרידה וצוואה לביתו, והתגיר.

1. ברייתא: נעמן, שר צבא מלך ארם, "גר תושב" היה, שפרש מעבודת אלילים, ולא קבל עליו אלא קיום שבע מצוות בנינוח, ולא היה "גר צדק" לקבל עליו כל תרי"ג המצוות; נבזראדן, גר צדק היה, מל וטבל בקבלת קיום תרי"ג מצוות. מבני בניו של המן לימדו (כ"ה בע"י, ובגמ' "למדו") תורה בבני-ברק, ומי הם? אחד מהם הוא רב שמואל בר שילת (כ"ה בע"י, ובגמ' אינו); מבני בניו של סיסרא לימדו (כ"ה בע"י, ובגמ' "למדו") תורה בירושלים ומי הוא? רבי עקיבא וחביריו (אינו בגמ' ובע"י); מבני בניו של סנחריב מלך אשור לימדו תורה ברבים, ומי הם? שמעיה ואבטליון. ואף אותו רשע, נבוכדנצר מלך בבל, בקש הקב"ה (כ"ה בגמ' ובע"י, וראה שם ושם גירסת וסדר כל דברי דרשה זו, ובגיטין נז.) להכניס מזרעו תחת כנפי השכינה, בגירות, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבונו של עולם! מי שהחריב את ביתך ושרף את היכלך, תכניס את זרעו תחת כנפיך? זהו שכתוב: "רפאנו את בבל ולא

עזובה ונלך איש לארצו פיינגע אל-השכ שחקים' (ירמיה נא, ט). אמר עולא: זה שמואל בר נחמני אמר: אלו נהרות ע דבבלאי.

ז. אמר עולא: עמון ומואב שיבכי חזו לנביאי דאינביאו עליה: 'מצפון תפח שלחו ליה לנבוכדנצר: תא אתי עליה. ש' תיסק פי פי היכי דסליקת לסנחריב. של פביתו', ואין איש אלא הקדוש פרוף מלחמה' (שמות טו, ג). שלח להו: דייל ליה: 'הלך בדרך מרחוק', ואין רחוק אל רחוקה פאו אלי מבבל' (ישעיה לט, ג) וכתי עמי מארץ מרחקים' וגו' (ירמיה ח, ט).

נרפתה, עזובה ונלך איש לארצו, כי נגע אל השמיני בקשנו לרפאות את בבל ולא נרפאה, עזבו אותה ונ עוונה גבוה ומגיע עד לשמים, ואמר עולא: "בב שמואל בר נחמני אמר: אלו הנהרות שבבבל, שמימ שבארץ ישראל, והם הדקלים הכבליים, שביערות ה כי יובלי המים העוברים תחתיהם מרים הם.

ז. אמר עולא: עמון ומואב שכנים רעים ש נביאי ישראל שניבאו עליה: "מצפון תפתח הרעו אותה, שלחו לו לנבוכדנצר מלך בבל: בא והלחם שלא יעלה בגורלי כמו שעלה בגורלו של סנחריב, ט): "כי אין האיש בביתו", ואין "איש" אלא ה מלחמה", וכלומר, עזב ה את השגחתו ושכינת כנ השוורים והמחרישה הולך וחורש עד סוף השדה וחורש ומתרחק עד סוף השדה וחזור למקומו ה ונמצא קרוב ועתיד לחזור בקרוב. שלחו לו כהמי (ס): "הלך בדרך מרחוק", ואין "רחוק" אלא מבבל", וכתוב בחזון הנביא על הפורענות הבאה ו מארץ מרחקים, ה' אין בציון, אם מלכה אין נ

ספר מנורת המאור
המקואי
חלק ה

רגינו יצחק אקובי הספרדי זצ"ל
ענת רשטיג - יושלת יצחק

2

בס"ד

ספר

אמונת עתיד

חלק ראשון.

דבר בעתו מה טוב ומה נעים
דברי תורה והתחזקות היוצאים מן הלב
שרובם נאמרו בעתות רצון
ד"רעוא דרעוין" לפני התלמידים.

מאת
מורה משה וואלפסאן שליט"א

ע"י חברה אמונת ישראל

יוצא לאור בברוקלין נ.י.

שנת תשמ"ז לפ"ק

וכאשר יניח משה ידו וגבר וגו'. ועיין ברבנו
 בחיי שמושה הניח ידו בכוונה לפרקים, כדי
 לחת קצת קיום לסט"א שלא תבוטל לגמרי. וזה
 מתאים עם כוונת האריז"ל בענין חייב לבסומי,
 שמתוך שבשכרותו בלי כוונה יאמר ברוך על המן
 היניקה הזאת מוכרחת לקיומם. והנה האר"י נתן טעם
 לצד זה, אבל לא הזכיר איך יתכן לומר ארור על
 מרדכי, ונראה שמתוך שאומרו מתוך משתה היין
 שלא בכוונה מועיל לסלק את חלק הרע של מרדכי
 וזהו תחלת ביעור חמץ ע"י הגעלה.

*

→ **בגמ'** (תענית כ"ט) אמר ר"י ברי' דרב שמוא' בר
 שילת משמי' דרב כשם כשנכנס אב
 ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה. כי
 איתא בפרק חלק (סנהדרין צו:) מבני בניו של המן למדו
 תורה בבני ברק ומנו רבי שמוא' בר שילת (כן הוא
 גירסת מנורת המאור פי"ג נו"ה כלל ג' ח"ב וכן הוא
 ביוחסין ע' ר"ש בר שילת). ובמס' ב"ב (ח' ע"ב) שהי'
 מלמד תינוקות ומפליג שם בנאמנותו למלאכתו
 עיי"ש. ונראה שדוקא ר"י ברי' דרב שמואל בר שילת
 אמר מימרא זו של משנכנס אדר שמרבין בשמחה, כי
 מי הוא שמרגיש שמחה באדר כמו הוא שנפדה מבין
 הקליפות בזמן שרבים מעמי הארץ מתיהדים ונהפוך
 הוא שנעשו אבותיו יהודים והוא מבני בניו של המן
 ולומד תורה בבני ברק.

ונראה שדוקא מבניו של המן נעשו מלמדי
 תינוקות כי המן חשב על היהודים שיתחיל
 בתינוקות תחילה ח"ו כדאיתא במד"ד (אסתר ט'). ודוקא
 מהמן נהפוך הוא שהם המלמדי תינוקות עבדין
 עובדא דמרדכי כדאיתא שם במדרש. ודוקא משפחה
 זו מרגשת שמחת אדר יותר מהכל.

L

*

על כן קראו לימים האלה פורים. כי
 פורים אינו לשון הקדש כי בלשה"ק אומרים
 גורל כמשי"כ הפיל פור הוא הגורל. ואין לך שום חג

ולפנים. וזו היתה מליצתו של רשב"י שהם בנים
 למקום עמוסי בטן ופנימיות הקדושה של אביהם
 שבשמים תמיד שורה בהם, ולכן לא הביט און ביעקב
 ועמל בישראל. והסיבה והמסוכב שניהם עולים הקנה
 אחד, כי הוא נושא פנים להם מפני שהם בנים, ומפני
 שהם בנים אין זה קרוי נשיאת פנים שהרי במקרה
 שהם חוטאים אינו אלא לפנים, כנגלה ליודע
 תעלומות.

וזה הי' הנס של פורים, שנתעורר למעלה שאנו
 גורלו של הקב"ה, (כמו ביוה"כ, שאנו אומרים
 אנו גורלך ואתה גורלנו), ואין טעם לגורל כאשר
 ביאר הרב ז"ל בסידור עניני יוה"כ ופורים, אשר
 ישועת שני הימים היא ע"י הגורל. ולכן נראה כי מזל
 אדר דגים, כי איתא בספ"ק כי דג"ם ר"ת י"ג מכילי
 דרחמי.

ומובן למה ברוב השנים חל פורים בפ' כי תשא
 ששם חטא העגל, וסליחתו ע"י י"ג מ"ר,
 שזכו לזה ע"י היותם כולם חייבים ונתגלה כזה
 הבחינה שהם בנים למקום. וכן בימי מרדכי ואסתר
 ע"י שהיו כולם חייבים זכו לנס וליום טוב אשר בה
 מתבלטת האהבה שבין הקב"ה לישראל, היא היא
 האהבה, שעל ידה קימו וקבלו עליהם התורה ברצון.

ובהתחלת אדר קורין תרומה והוא בנין המשכן
 שהי' כפרה על מעשה העגל. ונראה
 שעבור כן מתחילה פ' תרומה עם י"ג נדבות המשכן
 כדאיתא ברש"י בריש הפרשה.

ובפרשה זו מתעוררת האהבה הטבעית של אב לבן
 וכן לאב שבין הקב"ה וכנס"י, שמתבלט
 ע"י שייכות הגורל. ומתעורר הענין של אני גורלך עד
 קבלת התורה ע"י אהבה ורצון, כמ"ש קימו וקבלו
 היהודים.

ומובן למה ברוב השנים חל פורים בפרשת כי תשא
 ששם חטא העגל, וסליחתו ע"י י"ג מדות
 הרחמים, שזכו ע"י היותם כולם חייבים. וכן בימי
 מרדכי ואסתר ע"י היותם כולם חייבים זכו לפורים,
 הוא הגורל.

*